

Kempner, 1946.III.1

Penktadienis, Nr.50/237/

IŠ VISO PASAULIO

- Londona ir Paryžiuje gauta nauja JAV nota liečianti Franco režimą Ispanijoje. Kaip diplomatiniai korespondentai pažymi, notoje siūlomas visų bendras veikimas prieš Franco. Siūloma pripažinti pereinamąją vyriausybę, kurios uždavinys būtų pašalinus Franco režimą, paruošti naują Ispanijos konstituciją ir prarasti laisvus rinkimus. Notoje taip pat siūloma paskelbti bendrą deklaraciją, kad sąjungininkai nesiekia kištis į Ispanijos vidaus reikalus, bet tik sudaryti sąlygas laisvam gyventojų apsisprendimui ir laisvam tvarkymui savo reikalų. Iš Paryžiaus pranešama, kad Prancūzijos vyriausybė pareiškė savo pritarimą notoje iškeltiems pasiūlymams. Egziliinės vyriausybės galva Giral paskelbė, kad jo vyriausybė esanti pasirengusi tuoju perimti vyriausybės funkcijas. Jo vyriausybė artimiausiu laiku bus praplėsta įtraukiant visas opozicines partijas. Ši rytą Giralis tarėsi su Bidault. Vakar Prancūzijos vyriausybė nutarė sieną su Ispanija nuo penktadienio vidunakčio uždaryti, tačiau Franco išakė sieną uždaryti tuoju. Prie sienos incidentų neįvyko. Prancūzijoje, taip pat Briusely ir Kopenhagoje įvyko demonstracijų prieš Franco. Daugelyje Prancūzijos darbuotojų protesto ženklai darbininkai buvo nutraukę 5 min. darbą.

- Vakar New Yorke JAV užs.reik.min.Byrnes spaudos atstovams pasakė kalbą, kuri buvo transliuojama ir per radiją. Radijo pranešėjai pažymi, jog ši kalba buvusi Amerikos užsienių politikos apibūdinimas. Jis savo kalboje nušvietė didžiųjų tarpusavio santykius, pasisakė dėl Jungtinių Tautų Organizacijos ir JAV siekimų. Jis kalbėjo, kad tarp didžiųjų galybių pastebimas noras siekti dominavimo pasaulyje. Tačiau mes turime aiškiai suprasti, kad turi būti sukludyta jėgos panaudojimas. Didžiosios galybės savo autoritetą turi naudoti tik teisai. JAV pajėgos yra PST žinioj ir bus panaudotos tik teisės gynimui. Visos valstybės privalo būti ištikimo Jungtinių Tautų chartai. Jeigu taip būtų, tai galėtume būti ramūs, bet kol to nėra, tol JAV turi būti pasiruošusios. Rusijos naudai mes daug ko atsisakėme ir esame ištikinę, kad jeigu pasibaigtų manevrai dėl išsiplėtimo, mes galėtume gyventi ramiai. Tačiau mes negalime leisti, kad pasaulis susiskirstytų į blokus ar sferas, nes yra atominė energija. Nežiūrint pasaulėžiūrų skirtumo mes gerbiame savo partnerius, tačiau turime paskelbti, kad mes einame už J.T.chartą. Mes prieš jėgos naudojimą. Jokia valstybė neturi teisės, kad ir iš buvusių vasalinių valstybių, be JTO nutarimo atimti tai, kas jai patinka. Mes nenorime, kad būtų valstybių, kurios grėstų taikai. Jeigu ateityje kiltų konfliktas, JAV nenori ir negalėtų likti nuošaly Jos gins chartą. Dabartinis JAV tikslas - atstatymas. Visi, dideli ir maži, privalo bendradarbiauti.

- Feldm.Montgomery atvyko į Londoną 14 dienų normaliam vizitui. Jis pradėjęs pasitarimus dėl maitinimo padėties Vokietijoje. Įgal:Hynd dementavo gandus, jog Montgomery pasitarimai turi kitų tikslų.

- Vakar Berlyno Kontr.Komisija tarėsi maitinimo padėties reikalu. Dėl maisto stokos britų zonoje, į kurią atgabenama dar daugiau milijono žmonių; teke imtis normų sumažinimo ir kitų priemonių. Marš.Zukovo ir gen.Clay pasiūlymu, vokiečių maitinimas ateityje bus organizuojamas bendrai iš visų keturių zonų, o ne atskirai, kaip iki šiol.

- Maisto normų sumažinimas Vokietijoje įsigalioja nuo ryt dienos. Anglijoje nuo ryt dienos 28 gr sumažinama riebalų norma. Duona būsianti kepama iš juodesnių miltų. Sumažinamas taip pat ir galvijų bei paukščių davinsys. Vokietijos Kontr.Tarvba imasi priemonių maisto normų suvienodinimui visoje Vokietijoje. Gen.Cley pareiškė, kad nevienodos maisto normos britų ir amerikiečių zonoje veda prie didelių sunkumų. Apie maitinimo padėtį Europoje ir visame pasaulyje vis dar labai daug tebekalbama. Amerikoje esą dėl transporto priemonių stokos negalima pristatyti iš krašto į uostus pakankamų maisto kiekių. Maitinimo klausimais tariausi ir feldm.Montgomery Londone. Artimiausiomis dienomis jis padarys tuo reikalu vizitą ir min.pirm. Attlee, kurio metu būsianti aptarta sunki Vokietijos maitinimo padėtis. Ypač tingasis Prancūzijos ambasadorius ūkiniams klausimams, Leon Blum, išvyksta į Ameriką. Vašingtone prasidedanti tarptautinė maitinimo konferencija, į kurią prez.Trumanas pakviotė buv.JAV prezidentą Hooverį. Hooveris pareiškęs, jog reikia rasti išeitį. Į Vašingtoną taip pat atvyko ir Anglijos įgaliotinis Hopkins ir Kanados ūkio min. Hinsly/?/ Londono radijo komentatoriai pažymi, jog Europoje 100 mil. žmonių kenčią maisto stoką. Badas gresia kaip nugalėtiems, taip ir nugalėtojams. Indijoje taip pat esąs bado pavojus. Šių metų ryžių derlius esąs 6 mil.tonų mažesnis. Riebalų padėtis esanti blogesnė, negu pesimistai buvo manę. Indijoje negalinti eksportuoti produktų, iš kurių gaminamas margarinas. Padėtis Vokietijoje ryškėja tik dabar, nes anksčiau vokiečiai maitinęsi apiplėšdami užimtus kraštus. Daugelis vokiečių ir dabar dar neturi supratimo kas ten vyko. Daugelyje kraštų, pvz. Olandijoje, Prancūzijoje ir kitur maisto normos buvo visiškai žemos, tuo tarpu Vokietijoje buvę gerai. Dabar net ir išvežtieji maitinami Unrros maistu iš kitur, o ne iš Vokietijos. Anglijoje padėtis taip pat ne geresnė. Sumažintas esąs ir karių davinsys. Katastrofa esanti tokia didelė, kad sunku ir pasakyti, kas toliau bus. Amerikoje ir D.Britanijos kolonijose daroma viskas, kas tik galima. Milijonams žmonių ateinančiais mėnesiais turinti būti suteikta pagalba, kad būtų užkirstas kelias naujiems karams ir naujoms katastrofoms.

Anglijos Žem.Rūmuose vėl įvyko debatai maitinimo klausimais. Didesnę kalbą apie padėtį pasakė lordas karcleris Morison. Ateinančią savaitę maitinimo klausimai bus svarstomi Lordų Rūmuose.

- Budapešte nutelsti mirti pakariant buv.min.pirm.Szalasy ir 6 jo kabineto nariai: Prieš kelias dienas ten įvykdyta mirties bausmė ir buv.min.pirm.Bela Imredy.

- Aleksandrijos universiteto studentai sudegino angliškas knygas ir pašalinio karaliaus Jurgio ir Churchillio paveikslus.

- Londono radijo pranešimu, jugoslavų daliniai Venecijos Julijos srityje žymiai sustiprinti. Kärnteno slovėnų laisvės fronto veikėjai reikalauja jų atstovavimo vietinėje administracijoje.

- Briuselyje vyksta antroji reparacijų konferencija, kurioje dalyvauja 18 kraštų atstovai. Konferencijos pirmininkas, Prancūzijos delegatas, pareiškė, kad reparacijos turinčios būti paimitos įrengimais, kad tuo būdu būtų sunaikinta vokiečių sunkioji pramonė ir vokiečiai neturėtų galimybės vėl pasirošti karui. D.Britanijos atstovas pareiškė, kad nors Anglija ir nebuvo okupuota, bet ji taip pat nuo karo labai nukentėjo. Ji buvo nuolat puolama ir turėjo vesti karą. Ji todėl turinti taip pat gauti atitinkamą reparacijų kiekį. Jugoslavijos atstovas pateikė duomenis apie nuostolius Jugoslavijoje.

- Okupuotos Vokietijos karo įmonių restauravimo, išvežimo ir sugriovimo viršininkas Owen Mc Junkins Berlyne pareiškė, kad amerikiečių zonoje rasta 124 karo įmonės. Dabar dalis tų įmonių pavesta naudoti kaip reparačiai. Didžiausią vertę čia sudaro Messerschmitt

fabrikai, kurių 17 pripažinta tinkamais naudoti reparačūrai. Didžiausios sprogmenų fabrikos aptiktos Bavarijoje; Allendorfe. Fabrikas apima 25 kv. mylių plotą ir turi 700 pastatų. Iš užsienių įvairių valstybių gauta apie 500 pareiškimų, kuriuose prašoma Vokietijos imonių, tačiau dar nė viena imonė prašantisiems nėra paskirta. Iš 14 amerikiečių zonoje jau išformuotų imonių, 4 yra paskirtos sovietams ir 10 Vakarų sąjungininkams. Iš šių pastarųjų viena jau pakrauta į laivus. Iš paskirtų sugriovimui 9 imonės jau sunaikintos /S.a.S./

- Pranešama, kad Marshallo salyne skubotai vykdomi pasirėngimai atominės bombos bandymams prieš laivyną. Bomba bus metama ant laivų junginio netoli Bikini. Bikini, Linwetok ir kitų aplinkinių salelių gyventojai jau pradėti iškeldinti. Manoma, jog gali būti, kad jie į tas saleles jau niekuomet negalės sugrįžti. Jie išvežami už kelių šimtų mylių esančią Rongerike salą, kad vėjas ant jų neužpūstų pavojingų radio aktyvių dalelių. Taip pat pranešama, kad JAV, paskelbus atominės bombos bandymus prieš laivyną, pasisiūlė daugelis savanorių, norinčių patirti atominės bombos veikimą ir mirti ant bandomųjų laivų. Tačiau laivyno vadovybė pareiškė, kad jokios žmonių aukos šioms bandymams nebus priimamos. Ant bandymams paskirtų laivų bus palikta tik keliolika gyvulių. Į bandymų vietą jau atvyko ir treniruojasi lakūnai, kurie turės išmesti atominę bombą. Viena bomba bus išmesta lėktuvo robotų pagalba. /"S. and S." iš III.1/

- JAV pastatytas pirmas linijinis kovos laivas, patobulintas atominės energijos išradimais.

- Šiomis dienomis JAV 10 specialiai įrengtų lėktuvų nektį, debesysse ir audres metu darė bandymus, mėgindami lėktuvams duoti kelią ir kryptį Radar spindulių pagalba.

- Didieji vokiečių dvarai visose keturiose zonose bus nacionalizuoti ir išdalinti gyventojams. Tuo būdu norima, kad ateityje jie nebūtų ekonominės bazės junkerių klasėms ir nacizmo bei militarizmo rėmėjams.

- Iš Mukdeno oficialių kiniečių šaltinių tvirtinama, kad sovietai Mandžūrijoje siekia ekonominės hegemonijos ir stengiasi kraštą nuvalinti. Pvz., Mukdene iš 1000 japonų valdymo metu įrengtų fabričių sovietai išvežė visas mašinas.

- Popiežius Pijus XII šiandien, kovo 2, švenčia 70-ąją savo gimimo dieną. Popiežius, kurio tikroji pavardė yra Eugenio Pacelli, buvo išvestas kunigu 1899 m. Nuo 1909 iki 1914 m. jis buvo bažnytinės diplomatijos profesoriaus Popiežiaus akademijoje Romoje. 1912 m. jis buvo paskirtas komisijos sekretoriumi kodifikuoti kanoninei teisei ir ypatingųjų bažnytinių reikalų kongregacijos sekretorium. po pirmojo pasaulinio karo ilgesnį laiką jis buvo popiežiaus pasiuntiniu Vokietijoje. 1931 m. Pijus XI jį buvo paskyręs Vatikano valstybės sekretorium, o po Pijaus XI mirties, 1939 m. kovo 2 jis buvo išrinktas popiežium.

- Rumunų min. pirm. Dr. Groza pareiškė, kad kovo gale numatytieji rinkimai Rumunijoje gal būt bus nukelti į pabaigą vasaros.

- Gen. Mac Narney griežtai paneigė JAV paskelbtas žinias, kad Pabaltijo kraštų piliečiai, kurie tiriant nebus griežtai lojalūs, bus gražinami prievarta į jų šalis. "Aš visai negaliu suprasti, pasekė jis, kaip galėjo būti paskelbta tokia visiškai neteisinga žinia, nurodant, jog ji gauta iš aukščiausiu JAV kariuomenės Europoje istaigų, kada čia visiškai nebuvo galvojama tokio dalyko net svarstyti. Išvietintųjų asmenų stovyklose amerikiečių zonoje yra apie 75.000 Pabaltijo kraštų piliečių, kurie yra išlaikomi kaip

atvežtieji į Vokietiją priverčiamiesiems darbams. Atrodo, kad jų dalis iš tikrųjų yra atvykę į Vokietiją savo noru ir jų skaičiuje, be abejo, yra vokiečiams palankių. Jeigu paaiškėtų, kad kuris asmuo - pabaltietis ar, pavyzdžiui, JAV pilietis - su naciais bendradarbiavo, jam būtų nutraukta išvietintiesiems asmenims teikiama parama ir jis būtų tuojau pašalintas iš stovyklos. Tačiau visiškai nebuvo svarstomas klausimas deportuoti priverstinai pabaltijiečius į bet kurią jų kilimo šalį ir visai nemanoma tai daryti, išskyrus karo nusikaltėlius arba tuos, kurie būdami mūsų globoje bus apkaltinti kriminaliniais nusikaltimais, už kuriuos gresia vienerių ar daugiau metų kalėjimas. Paskutiniu metu išvietint jų latvių, lietuvių ir estų problema yra beveik tokia pat sunki kaip ir išvietintų žydų. Didelė jų dauguma yra priešingi dabartinėms susovietintoms vyriausybėms jų kraštuose ir Unrros atstovų nusistatymu yra negražintini. Jiems turi būti surasta nauja gyvenamoji vieta. Palikti juos gyventi Vokietijoje, kur jie galėtų siekti drastiškus santykius tarp vakarinių sąjungininkų ir Rusijos, atrodo, būtų neišmintinga, tačiau tai vis dėlto būtų vienintelė išeitis, jeigu kuri nors kita valstybė jų nepanorėtų priimti.

VILTOS ŽINIOS

- Vakaro mūsų gimnazija surengė pirmosios tremtinių gyvenime abiturientų laidos išleistuves. 9 val. Vytauto stovyklos koplyčioje buvo atleiktos pamaldos. Pamaldas laikė ir atitinkamą pamokslą pasakė kun. Paulauskas. Po pamaldų sugiedotas Tautos himnas. 11 val. c. bendr. salėje įvyko iškilmingas posėdis, į kurį atsilankė Unrros direktorius kpt. Le Grand, jo pav. Washington, Miss Hughes; Komiteto pirm. inž. Pabedinskas, tėvai, mokytojai ir svečiai. Kpt. Le Grand savo gražiam sveikinimo žodyje pareiškė, jog jam esą gaila, kad jis nemokas lietuvių kalbos, o norėtų pasveikinti lietuviškai. Sutikdamas su gimnazijos direktoriaus linkėjimais jis taip pat manas, jog ne vien pinigais gyvenime esąs svarbus. Tikrasis idealizmas ir humanizmas esančios aukščiausios vertybės šių dienų gyvenime. Juodąji biržas daug kam sudaro ne tik nepatogumų, bet ir nemalonumų. Ir nors tuo būdu galima įsigyti pinigų, tačiau vis dėlto patariama eiti idealizmo keliu. ~~Kai~~ Galima didžiuotis, kad tokiose sunkiose sąlygose pasiekta tokių rezultatų, o taip pat ir dėl to, kad čia išleidžiama pirmoji D.P. abiturientų laida. Didžiuojasi ir džiaugiasi ir Unrra. Jis, kpt. Le Grand, per 10 mėnesių stebėdamas lietuvių gyvenimą įsitikino, kad kur ir kaip mums bebūtų, mes visados rasime išeitį. Savo, Washingtono ir Hughes vardu sveikina abiturientus, džiaugiasi jų baigimu ir linki gražios ateities.

Atitinkamas kalbes pasakė dar gimnazijos direktorius R. Zalubas; Komiteto pirm. inž. Pabedinskas, tėvų komiteto pirm. inž. Daukus, prof. Kolupaila, kun. Paulauskas. Studentai sveikino raštu. Gražų padėkos žodį abiturientų vardą tarė Šeškevičius. Trims geriausiems baigusiems abiturientams: Kolupailaitoi, Miontaitei ir Veleckiniui įteikta dovanų. Laidą baigė 23 abiturientai. Rytoj 14 val. c. bendr. salėje abiturientai rengia atsiviekinimo arbatėlę.

- Mūsų atstovai į visuotinį tremtinių suvažiavimą šiandien ryte išvyko į Honsu.

- Vakaro mūsų koloniją aplankė buv. mūsų komiteto narys prof. Damušis.

- Pirmadienį, šv. Kazimiero dieną, įvyks c. bendr. salėje 15,30 val. iškilminga skautų susiga; į kuria kviečiami atvykti skautų tėvai ir bičiuliai. Rytoj 8,45 val. Vytauto bendr. kieme skautai iškels vėliavą.

- Moterys, neatsiėmusios kortelių, jas privalo atsiimti pirmadienį c. bendr. 40 kamb. 9-10 val. Vėlinių kortelių išgavimui bus sunkumų.